

РЕШЕНИЕ

№ 12635

гр. София, 31.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 7 състав, в публично заседание на 23.03.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Маруся Йорданова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **13428** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал.6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/. Производството по делото е образувано по жалба на Т. Г. М., ЕГН [ЕГН], гражданка на У., с предоставен хуманитарен статут в РБългария, лично и като майка и законен представител на непълнолетното си дете Я. С. М. и двамата с адрес: [населено място], ж.к. Г. Д. [жилищен адрес]0 срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/9148 от 27.11.2025г. на Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л., с която е отказано отпускането на месечна помощ по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД. В жалбата се поддържа становище за незаконосъобразност на оспорения административен акт, поради противоречие с материалния закон и несъответствие с целта на закона – отменителни основания по смисъла на чл. 146, т. 4 и т. 5 от АПК. Поддържа се, че чужденците имат право на социално подпомагане съгласно чл.39, ал.1,т.4 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/. Поддържа се, че чужденците имат право на социално подпомагане съгласно Конституцията на Република България, чл.3, ал.5 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/ и чл.39, ал.1,т.4 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/. Изложени са доводи, че разпоредбата на чл.3, ал.5 от ЗСПД противоречи на международни договори, които Република България е ратифицирала. Моли се за отмяна на оспорената заповед. В съдебно заседание жалбоподателката се явява лично и с адв. К., която поддържа жалбата и моли заповедта да бъде отменена. Ответникът – директор на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л., редовно призован, не се представлява в съдебно заседание. Софийска градска прокуратура не изпраща представител и не е заявила становище по жалбата.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

Видно от представеното Експертно решение № [] от г. на ТЕЛК издадено от УМБАЛ „Св. А.“ – [населено място], Я. С. М., [дата на раждане], е освидетелстван с 79.00 ТНР.

Т. Г. М., майка на Я. С. М., е подала заявление – декларация за отпускане на месечни помощни за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от ЗСПД с вх. № ЗСПД/ Д-С-ЛЦ - 9148 от 21.11.2025 г.

В частта от заявлението – декларация, попълнена от длъжностно лице, е отбелязано, че лицето няма право на месечна помощ за отглеждане на едно дете. В графа „Мотиви при отказ“ е записано, че „На основание чл. 3, т. 5 от ЗСПД – членовете на семейството са граждани на У.. Няма сключена спогодба между Република България и У. за изплащане на семейни помощи за деца“.

Със Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/9148 от 27.11.2025г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. е отказано на Т. Г. М. отпускането на месечна помощ по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД. Като мотиви за отказа отново е посочено, че „На основание чл. 3, т. 5 от ЗСПД – членовете на семейството са граждани на У. с предоставен хуманитарен статут.

Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/9148 от 27.11.2025г г. е връчена на жалбоподателката на 04.12.2025 г. (видно от приложената по делото обратна разписка) и е оспорена с жалба вх. № 31723 от 15.12.2025 г. по описа на АССГ.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срок, от лице с правен интерес и срещу подлежащ на обжалване акт, поради което е допустима.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Оспорената заповед е издадена от компетентен орган съобразно предоставените му правомощия, в изискуемата форма и съдържание и при спазване на административнопроизводствените правила.

Спорна по делото е материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

Отказът за отпускане на помощта по чл. 8д ЗСПД е мотивиран с разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД, според която право на семейни помощи за деца имат бременните жени – чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Не е спорно, че на Т. Г. М., съпруга ѝ и детето им Я. С. М. е предоставена временна закрила в Република България. Не е спорно още, че синът на Т. Г. М. - Я. С. М., роден на [дата на раждане], е освидетелстван и му е определена вид и степен на увреждане 79 % без чужда помощ и водеща диагноза остра лимфобластна левкемия със срок три години.

Действително по отношение на чужденците разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД предвижда единствено, че семейни помощи се предоставят на постоянно пребиваващите и отглеждани деца си в страната чужди граждани, ако е предвидено в друг закон или международен договор. ЗСПД не предвижда изрично дали и при какви условия могат да се предоставят семейни помощи за деца на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане.

Разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД не съдържа специална уредба относно чужденците с предоставена временна закрила, а предвижда само права за чужденци на реципрочна основа, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците и по-конкретно съгласно чл. 39, ал. 1, т.4 от него, чужденците с временна закрила имат право на социално подпомагане.

Съдът намира, че тълкуването на цитираната по - горе норма на чл. 3, т. 5 ЗСПД, направено от административния орган, не е съобразено с Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

В т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС е прието, че с цел да се избегнат социални трудности е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. По отношение на социалното подпомагане, условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила, следва да се определят от националното право. Възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице, помощи в случай на заболяване или бременност и семейни помощи за деца, доколкото такива обезщетения се предоставят на гражданите съгласно националното право.

Нормата на чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС, предвижда, че по отношение на социалното подпомагане условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставена международна закрила, се определят съобразно националното право, но съгласно § 2 на разпоредбата възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице. В този смисъл предоставянето на семейните помощи за деца следва да се разглежда именно като средство за осигуряване на гарантиран минимален доход и следва да се разглеждат като едни от основните обезщетения, за които не е предвидена възможност да се ограничават. България като държава членка е обвързана по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат с посочения акт, а именно получаване на необходимото социално подпомагане, което да е равностойно на предвиденото за гражданите на държавата членка.

Нещо повече, в случаите, които се отнасят до лица, ползващи се от временна закрила и които са под 18-годишна възраст, първостепенно значение следва да имат висшите интереси на детето, гарантирани от Конвенцията за правата на детето (КПД), приета от ОС на ООН на 20.11.1989 г., ратифицирана с Решение на ВНС от 11.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 32/23.04.1991 г., ДВ, бр. 55/12.07.1991 г., в сила от 03.07.1991 г.

Съгласно чл. 27, § 3 КПД, държавите - страни по Конвенцията, в съответствие с националните условия и в рамките на своите възможности, предприемат необходимите мерки с цел да подпомагат родителите и другите лица, отговорни за детето, да осъществяват това право и в случай на нужда предоставят материална помощ и програми за подпомагане, особено по отношение на изхранването, облеклото и жилището.

Задължение по чл. 2, § 1 КПД е държавите - страни по Конвенцията, да зачитат и осигуряват правата, предвидени в Конвенцията, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници. Държавите - страни по Конвенцията, следва да вземат всички подходящи мерки за осигуряване закрилата на детето против всички форми на дискриминация или наказание на основание на статута, действията, изразените мнения или убеждения на неговите родители, законни настойници или членовете на неговото семейство - чл. 2, § 2 КПД.

Като част от общата система на социалните права, по отношение на признатото по чл. 27, § 1 КПД право на жизнен стандарт и на социална сигурност, следва да се спазват и общите изисквания във връзка с икономическите, социалните и културните права, които се съдържат в Европейската социална харта (ЕСХ), ратифицирана със закон, приета от 38-мо НС на 29.03.2020 г., ДВ, бр. 30/11.04.2000 г. - конкретно в чл. 16 ЕСХ, и в Хартата на основните права на ЕС (ХОПЕС).

Разпоредбата на чл. 16 ЕСХ въвежда принципа, че семейството, като основна клетка на обществото, има право на подходяща социална, правна и икономическа закрила, за да се осигури неговото пълно развитие. За да се осигурят условията, необходими за всеобщото развитие на семейството, разпоредбата на чл. 16 ЕСХ задължава държавите да съдействат за икономическата, правната и социална защита на семейния живот с такива средства, сред които социални и семейни помощи. Същевременно упражняването на правата по ЕСХ следва да бъде осигурено без дискриминация на каквато и да било основа, като раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други убеждения, национална принадлежност или социален произход, здравословно състояние, връзка с дадено национално малцинство, рождение или друго състояние - член Е от Част V "Недопускане на дискриминация".

Доколкото настоящият казус има връзка с Европейското право - Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г., активирана с Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 04.03.2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от У., приложима се явява и ХОПЕС.

Според чл. 34, § 2 ХОПЕС, всеки, който пребивава и се придвижва законно на територията на Съюза, има право на обезщетения за социална сигурност и на социални придобивки в съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики.

Аналогично на КПД и ЕСХ, и ХОПЕС (чл. 21, § 1) въвежда забрана за всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Според чл. 21, § 2 ХОПЕС, съответна на чл. 18, § 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, в областта на прилагане на Договорите и без да се засягат техните особени разпоредби, се забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството.

Както следва от разпоредбата на чл. 1, ал. 2 ЗСПД, семейните помощи са средства в пари и/или в натура, които подпомагат отглеждането на децата в семейна среда от родителите или от лицата, полагащи грижи за тях. По реда на ЗСПД се предоставят дванадесет вида помощи, като за всяка от тях е възприет разграничителен критерий, съобразен с предназначението на конкретната семейна помощ.

Помощта по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД - месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до

18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, се предоставят на родители (осиновители), когато отглеждат деца с трайни увреждания, независимо от доходите на семейството, при условие че детето живее постоянно в страната и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Така регламентираната помощ, макар да е уредена в ЗСПД, а не в ЗСП, в който не се съдържа изискване, като това в чл. 3, т. 3 ЗСПД, без съмнение е част от общата система за социално подпомагане, като такава попада изцяло в обхвата на чл. 16 ЕСХ и следва да се интерпретира като част от задълженията, които държавите са поели по силата на чл. 27, § 3 КПД, респ. като част от задълженията на държавите членки по чл. 12 от Директива 2001/55/ЕО - доколкото от съображение 16 към Директивата и чл. 3, § 2 от нея следва, че държавите членки са длъжни да прилагат режима на временна закрила при стриктно спазване на основните права и свободи, и при спазване на задълженията, произтичащи от инструментите на международното право, по които са страна и които забраняват дискриминацията.

Ето защо, разпоредбата на чл. 3, т. 5 ЗСПД следва да се тълкува в смисъл, че за да се осигури правилното прилагане на разпоредбата на чл. 12 от Директива 2001/55/ЕО, както и на прякото прилагане на чл. 27, § 1 КПД, вр. чл. 5, ал. 4 КРБ, достъпът до помощта по чл. 8д ЗСПД следва да се предостави и на лицата, ползващи се с временна закрила по силата на Директива 2001/55/ЕО.

Различно тълкуване би било в пряко нарушение на забраната за дискриминация, въведена с чл. 2, § 2 КПД, чл. 21, ал. 2 ХОПЕС, член Е от част V на ЕСХ и съображение 16, вр. чл. 3, § 2 от Директива 2001/55/ЕО.

Съгласно чл. 8д, ал. 1 от ЗСПД месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, се предоставят на родители (осиновители), когато отглеждат деца с трайни увреждания, независимо от доходите на семейството, при условие че детето живее постоянно в страната и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Между страните няма спор, а и от представеното ЕР на НЕЛК е видно, че синът на Т. М. е освидетелстван и му е определена вид и степен на увреждане 79 % и водеща диагноза остра лимфобластна левкемия. Единственият мотив за отказ е чл. 3, т. 5 ЗСПД, а останалите материални предпоставки за отпускане на помощта са налице и не са спорни между страните.

От изложените по-горе съображения следва, че жалбоподателката отговаря на материалноправните условия за отпускане на помощта и постановения отказ подлежи на отмяна. В този смисъл е и утвърдената практика на АССГ, касателно отпускането на социални помощи за деца на граждани на У. - Решение № 1970/ 26.03.2024 г., по адм. д. № 10851/ 2023 г., Решение № 1464/ 2024 г. по адм. д. № 11183/ 2023 г., Решение № 981/ 14.02.2024 г. по адм. д. № 9981/ 2023 г., Решение № 846/ 08.02.2024 г., по адм. д. № 11055/ 2023 г., Решение № 774/ 02.02.2024 г. по адм. д. № 10664/ 2023 г., Решение № 634/ 26.01.2024 г. по адм. д. № 10969/ 2023 г., Решение № 547/ 22.01.2024 г., по адм. д. № 10570/ 2023 г., Решение № 394/ 15.01.2024 г., по адм. д. № 10234/ 2023 г., Решение № 247/ 09.01.2024 г., по адм. д. № 10849/ 2023 г., Решение № 230/ 09.01.2024 г., по адм. д. № 10624/ 2023 г., Решение № 121/ 05.01.2024 г., по адм. д. № 9825/ 2023 г., Решение № 10/ 02.01.2024 г. по адм. д. № 10238/ 2023 г. и др.

С оглед изложеното дотук постановеният отказ за отпускане на желаната помощ по чл. 8д ЗСПД се явява незаконосъобразен поради противоречие с материалния закон и в несъответствие с целта на закона.

Оспорената заповед следва да се отмени, а преписката да се върне на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с дадените по - горе указания по прилагане на закона.

Воден от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл. 173, ал. 2 АПК,

Административен съд София – град, III отделение, 7-ми състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по жалба на Т. Г. М., ЕГН [ЕГН], гражданка на У., с предоставен хуманитарен статут в РБългария, лично и като майка и законен представител на непълнолетното си дете Я. С. М. и двамата с адрес: [населено място], ж.к. Г. Д. [жилищен адрес]0, Заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/9148 от 27.11.2025г. на Директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. , с която е отказано отпускането на месечна помощ по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД..

ВРЪЩА преписката на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – К. село за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

Решението не подлежи на обжалване.

СЪДИЯ: